

BATI OPERASYONLARINDA SON DURUM

Yrd. Doç. Dr. Sait YILMAZ

ABD askerlerinin Afganistan'dan çekilme süreci Temmuz 2011'de başlıyor. Batılı güçler Afganistan'da yıllardır Taliban ve El-Kaide ile süren savaşı kaybettiler. Müttefik askerlerinin çekilişi bir zaferi değil, tam aksine bir yenilgiyi ve çaresizliği temsil ediyor. Ne Taliban ve El Kaide yok edildi, ne ortada istikrar ve demokrasi var, ne de geride kendi kendine yeterli bir hükümet bırakılıyor. Afgan Hükümeti çekilme sonrası boşluğu dolduracak kabiliyete sahip değildir. ABD'nin getirdiği Karzai'nin son dönemde ABD ile ilişkilerinin iyi olmaması bu anlamda dikkat çekicidir. ABD akli sıra Irak'ta olduğu gibi Sünni tarafla yani Taliban ile anlaşarak, bulduğu siyasi çözümlerle ülkeden sıyrılma derindedir. Irak'ta da durum iyi değil ve burası da ABD'nin diğer bir yenilgi bahçesi oldu. Irak, İran'ın sızmasına açık bir hale geldi ve İran boş durmuyor. ABD'nin Irak'ta kuvvet bırakma isteği henüz Irak hükümetinin onayını bekliyor. Parlamentoda temsil edilen pek çok grup buna hoş bakmıyor ve muhtemelen ABD onay alamayacaktır. Özetle, Irak, İran'ın stratejik zaferine dönüşüyor.

ABD ve Batılı güçler Asya'da hep mağlup...

Amerikalıların avuntusu, anavatanlarına El Kaide artık saldıramadığına göre Afganistan operasyonunun başarılı olduğu varsayımdır. ABD çekilirken, sadece El Kaide'yi zayıflatmakla övünebilir. Öte yandan Irak'tan farklı olarak Afganistan'da ülke inşası (nation building) işinden de kaçmaktadır. Amerikan Savunma Bakanlığı, Asya'da girdiği dört savaşı da kaybetmenin (Kore, Vietnam, Afganistan ve Irak) muhasebesini yapmaktadır. Robert Gates, Şubat 2011'de West Point'te yaptığı bir konuşmada buna değinirken Asya'da büyük güçler kullanmanın akıllıca olmadığını ima etti. Amerikalı stratejistlere göre Asya, Orta Doğu ve Afrika gibi yerlere ABD askerleri "yenmek için değil, yenilmemek için" gitmelidir. Afganistan'daki ABD Kuvvetlerinin Komutanı olan Gen. David Petraeus'un CIA direktörü olarak ayrılması aslında onun "karşı terör ideolojisi"nden kurtulma anlamına da geliyor. Petraeus, artık askeri sistem içinde Afganistan işine karışmaktan alı konulmaktadır. Yani, ABD çekilme sürecinde Afganistan'da konvansiyonel kuvvet uygulamalarına daha çok başvurulabilir. Özellikle Taliban kuvvetleri karşısında durum çok hassastır.

Afganistan, Orta Asya'nın göbeğine hapsedilmiş bir ülke ve yıllardır bu ülkedeki 150 bin müttefik askerinin lojistik desteği için Pakistan ve ülkenin kuzeyindeki yollar kullanılmaktadır. Her gün sınırları geçen yüzlerce konteynır ve tankerin emniyeti Afgan güvenlik kuvvetlerinin yarısı ile sağlanabilmektedir. ABD için tek bir askerin Afganistan'daki yıllık maliyeti yaklaşık bir milyon Dolara gelmektedir. Elli ülkenin askerlerinin bulunduğu Afganistan'dan çekilme operasyonu için en büyük sorun gene lojistik problemlerdir. Kuzeydeki yol ile Rusya üzerinden Baltık denizine ulaşılmakta, güneydeki yol ise dar geçitlerden Karaçi limanına varmaktadır. Pakistan, ABD'nin çekilme esnasında kendisine ihtiyaç duyduğunun farkında ve bu konuda Taliban'a aracılık etme konumundadır. ABD'nin çekilmesi Afganistan'ı Pakistan'ın etkisi altına bırakacaktır. ABD ve Pakistan'ın Afganistan'daki çıkarları uyuşmuyor. ABD, ne pahasına olursa olsun El Kaide'yi yok etmek isterken, Sovyet işgali döneminden beri Taliban ile derin bağları olan Pakistan, İslamcı rejimin değişmesini istemiyordu. Ancak, Pakistan'a olan ihtiyaç nedeni ile ABD, şimdiye kadar durumu tolere etti ama Pakistan'ın ABD'ye desteği hep minimum kaldı. ABD'nin 150 bin asker ile 180 milyonluk Pakistan'ı da işgal etmesi mümkün değildi. Pakistan, ABD çekildikten sonra

Taliban ile bağlarını sürdürmek ve Afganistan'ı yöneteceği belli olan Taliban üzerinden bu ülke üzerindeki etkisini sürdürürken, batısını da güvenli hale getirmek istiyor. Pakistan, yeni El Kaidelerin doğmasına ortam sağlayabilir ancak Hindistan'a karşı ABD desteğine ihtiyaç duymaktadır. Çünkü Çin, Pakistan'a istediği desteği ne Himalayalar'da ne de güneyden denizden verebilir. ABD, İslamcı terör nedeni ile istikrarsız bir Pakistan istemiyor. Özetle ABD ve Pakistan arasında uzun dönemli kaçınılmaz bir karşılıklı çıkar ilişkisi var.

Batılı ülkeler önemli bir dönemece doğru ilerlemekte...

Amerika'nın en büyük ihtiyacı Afrika ve Orta Asya'yı da içine alan Büyük Orta Doğu coğrafyasında yeni dostlar edinmektir. Bu yüzden Arap isyanlarında demokrasi değil, Amerikan taraftarı olmak ya da olmamak kriteri öne çıkmaktadır. ABD, Arap isyanları içinde Mısır'dakini desteklerken, Bahreyn'dekini Şii ayaklanmasını desteklememektedir. Çünkü ABD, Bahreyn'deki ana deniz üssünü kaybetmeyi göze alamamaktadır. Mısır'da iktidara cuntanın gelmesi hiç önemli değildir. Bu ülkede Müslüman Kardeşlerin siyasi parti haline getirilmesi diğer bir oyundur. Obama, İsrail-Filistin konusunda da ciddi değildir, tek derdi Amerikan koalisyonunu ayakta tutmaktır. Hamas ve El Fetih'in birleşmesi yeni bir dönemi başlatmaktadır. Hamas ile El Fetih'in barışmasının ardından Hamas'ın ikiye bölündüğü bildirilmektedir. Fetih; iki devletli çözümü desteklerken, Hamas; karşı çıkmaktadır. Filistin ve İsrail birbirini izole etme stratejisi izlemektedir. Türkiye'nin filotilla oyunu ise Hamas'ın provakasyon stratejisinin bir versiyonu olmaktan öteye gidemedi.

Libya'da ise ABD, meydanı Avrupalılara bırakmış olmakla birlikte (her ne kadar bu AB operasyonu olmasa da) Avrupa Birliği'nin "birliği" yerlerde sürünmektedir. İngiltere ve Fransa baş başa Kaddafi sonrası için çalışırken, bu işi baştan bırakan Almanya'dan sonra kendini yalnız hisseden İtalya da desteğini çekmek üzeredir. Başta Polonya olmak üzere Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ise Rusya endişesi nedeni ile dikkatli davranmaktadır. İnsani yardım adı altında ayaklanmacıları destekleyen bu operasyonun gerçek amacı belli değildir. Koalisyon ülkeleri henüz siyasi bir amaç için konsensüs sağlayamadı. Şu anki hedef Kaddafi'nin yok edilerek direncin kırılmasıdır. Uçuşa yasak bölge, deniz ambargosu uygulamaları yanında Fransız Hava Kuvvetleri sık sık insani yardım (!) için Libya kuvvetlerini bombalamaktadır. Libya'daki NATO Operasyonu (Odyssey Dawn) gittikçe içinden çıkılmaz hale geliyor.

Visegrad Grubu (Polonya, Slovakya, Çek Cumhuriyeti, Macaristan) 1991'de kurulmuştu. Grubun 12 Mayıs 2011'de yaptığı toplantıda, Polonya'nın komutası altında bir muharebe grubu kurulması, 2016'ya kadar aktif olması ve bu gücün NATO'nun parçası olmaması kararlaştırıldı. Bu kuvvetin kurulmasının nedeni 2008'de Gürcistan'a müdahalesi sonrası Rusya korkusunun geri gelmiş olmasıdır. Bu birliği destekleyen diğer nedenler ise AB'nin yaşadığı krizler ve NATO'nun kötü sınavlarının güven hislerini sarsmış olması. Avrupa ordularının yetersizliği yanında, ABD'nin bu ülkelere bir kriz anında vereceği desteğin yeterli olacağına ilişkin şüpheler 1991'den beri geleceklerini AB ve NATO içinde güvende gören Doğu Avrupa ülkelerini uyandırdı. Almanya'nın gittikçe Rusya'ya yakınlaşırken, Avrupa'dan ilgisini kaydırması diğer bir şüphe nedenidir. İlave olarak, Beyaz Rusya, Moldova ve Ukrayna'da Batı yanlısı yerine Rus eğilimlilerin iktidara gelmesi diğer bir endişe konusu oldu. V4 ülkelerinin kurma kararı aldıkları bu güç, küçük bir kuvveti temsil ediyor gibi gözükse de Avrupa tarihinde stratejik bir dönüm noktasıdır. Nordik Muharebe Grubu'nu kuran İskandinav ülkeleri de aynı endişeleri paylaşıyorlar.

ABD, İnan üzerindeki ticaret yasaklarını sıkılaştırırken, İnan, Kuzey Kore'den zenginleştirilmiş uranyum olarak stoklarını geliştirme peşindedir. Suriye ve LÜbnan'da Hizbullah'ın durumunun zayıflaması üzerine İnan, Irak'taki Mehdi Ordusunu yeni eylemlere hazırlamaya başladı. Ne kadar sadık müttefiki olsa da Suudi Arabistan, ABD'nin Orta Doğu'daki niyetleri konusunda derin şüpheler içindedir. Irak'ta iktidarı şii Hükümete bırakan ABD'nin çıkarlarında yeni ayarlar yapmakta olduğu kuşkusu Suudileri Rusya ile yeni arayışlara itiyor. Bahreyn ve Yemen'deki ayaklanmaların arkasında İnan'ın olduğunu düşünen Suudi Arabistan, kendine ülkesine de yayılmasını önlemek ve Krallığın etkisini sürdürmek için ayaklanmaları bir an önce söndürmeye çalışıyor. şii muhalefete karşı Bahreyn ve Suudi Arabistan gizli bir pakt oluşturdu. Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn ordularını takviye etmek için Pakistanlı subaylar almaktadır. Umman'dan İnan yanlısı bürokratlar görevden alındı.

Sonuç yerine; Türkiye kendini bitiriyor..

ABD ve Rusya, Orta Asya'da yeni piyonlar yerleştiriyor. İki ülke yakın zamanda Kırgızistan'da yeni birer üs açtılar. Rusya ile Kazakistan arasında gümrük kontrolleri kaldırılmıştır. Afganistan'dan sonra ABD özel kuvvetleri sözde İslamcı cihadistleri takip etmek için Türkmenistan, Özbekistan ve Tacikistan'da da faaliyetlere başladı. Rusya Federasyonu ve Ukrayna, Orta Doğu ve Afrika'ya silah satma rekabetindedir. Yıllardır Pakistan'a uçak, denizaltı ve füze satan Fransa'nın yerini daha uygun krediler veren ve teknoloji transferi yapan Çin aldı. Başta Fransa olmak üzere Batılı şirketler Suudi Arabistan'da Mekke-Medine arasında demiryolu inşası ihalesinde yarış halindedir. Sarkozy bu ihaleyi almak için Riyad'a gitti. Total, Hazar Denizi'nde Serdar bölgesinin kontrolünü almaya çalışırken Azerbaycan ve Türkmenistan bu bölgenin kendi kara sularına dâhil olduğunu iddia etmekte. Suudi Arabistan Kraliyet ailesinin üyelerinin ortak olduğu bir şirket de, Hazar Denizi'nde proje peşindedir. Görüldüğü gibi dünya kaynıyor, askerler, istihbarat çalışanları, şirketler iç içe geçmiş, ülkelerinin çıkarları için omuz omuza ve son derece girift ilişkiler içinde çalışıyorlar. Peki, Türkiye'de ne oluyor? Tek bir cümle ile şu oluyor: AKP yumuşak hegomonik tek parti rejimini kurmak için sermaye, medya, polis, güvenlik kurumları ve yargıdan sonra şimdi de istihbaratı ve orduyu da tasfiye etmek için yıllardır uyguladığı sistemli operasyonlarına her alanda devam ediyor.

05.07.2011